

Een glimp van de toekomst

THEATER DE PELIKAAN

Van Toneelgroep Amsterdam **Gezien** 23/3

Waar Stadsschouwburg **Te zien** t/m 5/4
aldaar; daarna tournee

★★★★☆

Lepelen, slurpen, spugen, lepelen, slurpen, slikken. De moeder (Marieke Heebink als massieve berg geel tule op de bank) en de dienstmeid (Janni Goslinga als de kwaadaardige zus van Sneeuwwitje) zijn verstengeld in een ziekelijk ritueel. De meid voert pap, de moeder slikt door of spuugt uit, terug in het pannetje.

Dit soort eindeloos herhaalde, onheimische handelingen zijn zo'n beetje het handelsmerk van regisseur Susanne Kennedy. Na een aantal opmerkelijke voorstellingen bij het Nationale Toneel en NT Gent rees haar ster snel in Duitsland. Haar eerste grotezaalvoorstelling bij de Münchner Kammerspiele werd uitgekozen voor het prestigieuze Theatertreffen als één van de tien beste voorstellingen van het afgelopen jaar en zichzelf werd door het tijdschrift *Theater Heute* het regietalent van het jaar genoemd. Gisteren maakte ze haar debuut bij Toneelgroep Amsterdam.

Ze koos voor *De pelikaan* (1907), een relatief overzichtelijk kamerdrama van August Strindberg. De moeder heeft een verstikkende invloed op het leven van haar volwassen kinderen. Terwijl zij pap eet is de dochter van twintig onvolgroeid en vel over heen, de zoon is ziek, de schoonzoon is op geld uit. Een brief van de onlangs overleden vader brengt het drama op gang: de moeder heeft het familiekapitaal zelf opgegeten en haar kinderen tekort gedaan, bovendien heeft ze een affaire met de schoonzoon (Vanja Rukavina).

Maar het plot is slechts bijzaak voor Kennedy. Ze concentreert zich op de huiveringwekkende situatie, waaruit de personages niet kunnen ontsnappen. Steeds herhaalde korte zinnen, steeds op dezelfde manier uitgesproken, is alles wat er van Strindbergs tekst is overgebleven.

Het decor (van Katrin Bombe) is een huis van drie verdiepingen, met boven een kamer voor de volwassen kinderen met ballonnen, knuffeldieren en een hobbelpaard, en onderin een halfhoge kelder. Daartussenin de huiska-

mer vanuit het publiek gezien al behoorlijk hoog) met Heebink, die de hele voorstelling niet van haar bank komt. Vóór het huis is een doorzichtig doek met daarop projecties van bossen en meer onsmakelijk geëet, smerig schuim dat van lippen en kinnen druipt. De *soundscape* van Richard Janssen maakt van het huis een levend organisme, dat piepend en bubbelend de personages verder fijnknijpt.

De vele bossen geven al snel de associatie met boze sprookjes. De dochter (Hélène Devos) slaapwandelt (al honderd jaar?), of het is een soort omgekeerde *Hans en Grietje*, met een heks die kinderen niet vetmest, maar uit-hongert. Een metafoor voor de babyboomers? Maar Kennedy slaat je dit soort associaties al snel uit handen. De zoon (Alwin Pulinckx) braakt Schopenhaueriaanse teksten uit over opheffing van de wil en al aan het begin laat een voice-over ons weten dat we hier naar een 'zuiveringsritueel' kijken.

De voorstelling is verdeeld in korte scènes die steeds naar een hoogtepunt toewerken, op fantastisch kitscherige, bombastische symforock. Daar zit vermoedelijk de kern van wat Kennedy wil. Het naturalistische theater is een geperverteerde constructie, die zo onwaarachtig is en zozeer faalt betekenis te geven, dat het alleen nog komisch kan werken. Er is een nieuw theater nodig. Kennedy laat met haar complexe beeldenstorm en haar relatief jonge ploeg een glimp zien van wat dat zou kunnen zijn. Ik hoop dat Amsterdam daar klaar voor is.

Simon van den Berg

PS10

Een glimp van de toekomst

Marieke Heebink en Alwin Pulinckx als moeder en zoon.